

УДК 332.1:330.322

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-888-902](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-888-902)

Марущак Світлана Миколаївна Кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної політики та безпеки, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0002-0760-4427>

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. Реформа децентралізації в Україні має на меті передачу повноважень та фінансів від державної влади органам місцевого самоврядування. Необхідність у створенні сприятливих умов для розвитку громади та підвищенні якості та доступності суспільних послуг мотивує громади до пошуку додаткових джерел фінансування проєктів розвитку. Одним з ефективних джерел фінансування є прямі іноземні інвестиції.

Метою статті є теоретичне і методичне обґрунтування етапів процесу залучення іноземних інвестицій для розвитку ОТГ. Аналіз стану іноземного інвестування в Україні, регіонах та на окремих територіях дозволило визначити значну залежність обсягів залучення ресурсів в розвиток економіки України від ряду зовнішніх – макроекономічних і політичних, та внутрішніх чинників. Вирішення проблематики залучення іноземних інвестицій на державному рівні проводиться на вимогу і систематично для досягнення відповідності європейським та міжнародним стандартам організації суспільного життя і вирішення проблемних питань розвитку. Зважаючи на потребу в іноземному інвестуванні розвитку окремих територій та недостатньо вирішені ряд проблем, які перешкоджають цьому. В даному дослідженні систематизовано умови інвестиційної привабливості територіальних громад і, одночасно, окреслено коло задач, які сприятимуть підвищенню інтересу іноземних інвесторів та ефективності діяльності громади по залученню іноземних інвестицій. Зокрема, територіальна громада має прикласти зусилля на створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій в проєкти розвитку ОТГ, розробку та вдосконалення стратегії, інформаційної підтримки та супроводу інвестпроєктів, поширення інформації про інвестиційні можливості ОТГ, підвищення рівня кваліфікації фахівців.

У висновку зазначено, що залучення іноземних інвестицій на розвиток позитивно впливає на усі сфери життя населення громади. Існуючі проблемами іноземного інвестування на макрорівні ефективно вирішує уряд країни. На локальному рівні вирішення ряду суттєвих проблем покладається на територіальні громади.

Ключові слова: децентралізація, територіальні громади, міжнародні інвестиції, іноземні інвестиції, фактори, що впливають на міжнародні інвестиції, залучення інвестицій, механізм залучення міжнародних інвестицій, інвестиційна привабливість інвестиційна спроможність.

Marushchak Svitlana Mykolaivna Candidate of Economic Science, Associate Professor of the Department of Economic Policy and Security, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolayv, <https://orcid.org/0000-0002-0760-4427>

MECHANISMS OF ATTRACTING INTERNATIONAL INVESTMENTS IN THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Abstract. The decentralization reform in Ukraine aims to transfer powers and finances from the state government to local self-government bodies. The need to create favorable conditions for community development and increase the quality and availability of public services motivates communities to seek additional sources of financing development projects. One of the effective sources of financing is direct foreign investment.

The purpose of the article is the theoretical and methodical substantiation of the stages of the process of attracting foreign investment for the development of the community. Analysis of the state of foreign investment in Ukraine, regions and individual territories made it possible to determine the significant dependence of the amount of resources involved in the development of the economy of Ukraine on a number of external - macroeconomic and political, and internal factors. Solving the problems of attracting foreign investments at the state level is carried out on demand and systematically to achieve compliance with European and international standards for the organization of public life and solving problematic development issues. Taking into account the need for foreign investment in the development of certain territories, a number of problems that prevent this have been unfairly resolved. In this study, the conditions of the investment attractiveness of territorial communities were systematized and, at the same time, a range of tasks was outlined that would contribute to increasing the interest of foreign investors and the efficiency of the community's activities in attracting foreign investments. In particular, the territorial community should make efforts to create favorable conditions for attracting foreign investment in community development projects, developing and improving the strategy, information support and support of investment projects, disseminating information about the investment opportunities of the community, improving the level of qualifications of specialists.

The conclusion states that the attraction of foreign investment for development has a positive effect on all spheres of life of the population of the

community. Existing problems of foreign investment at the macro level are effectively solved by the country's government. At the local level, the solution of a number of significant problems depends on territorial communities.

Keywords: decentralization, territorial communities, international investments, foreign investments, factors affecting international investments, attracting investments, mechanism of attracting international investments, investment attractiveness, investment capacity.

Постановка проблеми. З аналізу умов та наслідків розвитку суспільства випливає, що серед різних форм політичного устрою демократія є найефективнішою формою організації суспільства не зважаючи на недоліки, які об'єктивно їй притаманні [1]. Отже, влада народу найкращим чином дозволяє вирішувати найскладніші питання організації та підвищення рівня життя. Демократія передбачає як право вибору, так і активну участь у прийнятті рішень [2]. На місцевому рівні демократія набуває виду локальної, сприяє активному залученню громадян до процесів управління та розвитку їх спільнот, є необхідною умовою сталого розвитку і вдосконалення життя на місцях.

В Конституції України єдиним джерелом влади визнається народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та місцевого самоврядування [3]. Ратифікація Україною основних міжнародних нормативних документів, які стосуються регулювання місцевого самоврядування та участі громадян в житті держави, надала процесу розвитку локальної демократії нового змісту та прискорення. Логічним елементом цих процесів є проведення в Україні реформи децентралізації – передачі повноважень та фінансів від державної влади органам місцевого самоврядування [4]. Це означає збільшення повноважень органів місцевого самоврядування, можливість самостійно та з активною участю громадян вирішувати нагальні проблеми, створювати й підтримувати повноцінне життєве середовище тощо. Громадяни мають можливість обирати представників до органів місцевого самоврядування та здійснювати контроль щодо ефективності їх діяльності. Контроль за дотриманням законодавства здійснює держава. Взявши за основу основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування в Україні створені і наразі успішно і ефективно функціонують єдиною інституціональною системою організації місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Ефективність функціонування місцевого самоврядування і соціально-економічний розвиток територій забезпечується фінансово та іншими ресурсами. Задля цього Верховна Рада внесла зміни до Податкового та Бюджетного кодексів, ОТГ отримали повноваження та можливість забезпечення ресурсами на рівні міст обласного значення. Наприклад, для бюджетів органів місцевого самоврядування на 2023р. планувалося зараховувати обсяг податку на доходи фізичних осіб на відповідній території

України у розмірі 64 % до загальних бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад. Це правило передбачено і на 2024р. [5, 6]. ОТГ надаються дотації, субвенції – освітня, медична, на розвиток інфраструктури тощо. Вони можуть здійснювати зовнішні запозичення, самостійно обирати установи з обслуговування коштів місцевих бюджетів.

З початку реалізації реформи децентралізації в 2014р. в Україні відбуваються позитивні зміни – місцеві органи управління вирішують переважну більшість повсякденних і досить важливих для розвитку ОТГ питань, так, як це відбувається в інших демократичних державах. Жителі ОТГ все більше цікавляться управлінням, беруть активну участь у діяльності місцевих органів влади.

З трьох типів децентралізації – політична, адміністративна і фінансова або фінансово-економічна, виділимо фінансово-економічну. Її зміст полягає у передачі місцевим органам влади та приватним підприємствам повноважень по збору місцевих податків та прав щодо визначення величини видатків місцевих бюджетів для фінансування виконання ними децентралізованих функцій [7]. У поєднанні з адміністративною децентралізацією, яка означає делегування владних повноважень на розробку і прийняття рішень, планування, фінансування і управління державними функціями, а також перерозподіл ресурсів місцевим органам влади, фінансово-економічна децентралізація означає фінансову незалежність територій та, що і є основною метою, їх розвиток. Результатом ефективної реалізації фінансово-економічної незалежності має стати збільшення власних доходів територій, причому, в перспективі, швидшими темпами ніж темпи росту трансфертів державного бюджету [8]. Незалежно від розміру ОТГ, досягти зазначеного можливо при наявності і реалізації інвестицій. При цьому варто зауважити, що основною метою реформи децентралізації є підвищення якості та доступності суспільних послуг, тобто для новостворених громад початкові інвестиції мають переважно соціальну спрямованість. І лише згодом інвестиції стають такими, як їх традиційно розуміють – вкладенням капіталу з метою отримання прибутку. І на цьому етапі вони є основою власних доходів ОТГ.

В економіці раціональною є така поведінка суб'єктів, за якої вони прагнуть підвищувати свої прибутки. Власні доходи для ОТГ – це новий рівень і нові можливості їх розвитку. Відтак способи посилення фінансової спроможності громад, механізми залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку ОТГ, організація їх інвестиційної активності представляють практичний інтерес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначені питання представляють інтерес для багатьох науковців. Акцентуємо увагу на досягнутих результатах, які стануть основою для подальшого пошуку у вирішенні питання.

Наприклад, О.П. Демченко аналізує субвенції – фінансові інструменти, необхідні для розвитку ОТГ, направлені на формування інфраструктури ОТГ, місцевим бюджетам на реалізацію заходів соціального та економічного розвитку з державного бюджету, на реалізацію інвестиційних проєктів [9]. Автор досліджує механізми реалізації субвенцій та напрямки використання бюджетних коштів.

В процесі залучення та використання фінансових ресурсів тісно пов'язані обидві статі – ресурси та використання. На нашу думку, рівень інвестиційної привабливості залежить і від раціонального використання ОТГ наявних фінансових ресурсів. І.В. Лещух на прикладі ОТГ Дніпропетровської області аналізує ефективність управління витратами їх бюджетів [10].

Темою дослідження І.О. Цимбалюк є фінансова децентралізація і як це впливає на формування доходів місцевих бюджетів [8]. Зокрема, автор доводить, що рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів посилюється через вдосконалення бюджетного та податкового законодавства, що приводить до зацікавленості органів місцевої влади щодо розширення власної дохідної бази. Також автори підкреслюють проблеми – не достатню системність фінансової децентралізації.

Л.М. Пронь аналізує децентралізацію як чинник, що впливає на тенденції інвестиційного регіонального розвитку України. В їх дослідженні зазначається, що однією з тенденцій розвитку України є цифрові трансформації, прикладом чого є функціонування порталу Дія, який надає широкий спектр державних та освітніх послуг. Звідси – ОТГ можуть використовувати результати даного тренду в процесі вибору та залучення прямих іноземних інвестицій для свого розвитку. Зокрема, широкі можливості й багато корисної інформації для розвитку бізнесу можна отримати на ДіяБізнес [11]. В тому числі і про інвестиції. Як ще один приклад, корисний для залучення іноземних інвестицій, автор розглядає платформу Advantage Ukraine – інвестиційну ініціативу уряду України, яка сприяє пошуку проєктів та необхідних коштів в 10 галузях економіки [12].

Д.М. Токарчук та Н.В. Пришляк доводять, що хоч в Україні правове регулювання інвестиційної діяльності відповідає міжнародному, але існує потреба в його удосконаленні для залучення інвестицій [13]. Авторами представлена позитивна динаміка залучення іноземних інвестицій в економіку Вінницької міської територіальної громади, встановлено, що особливий інтерес для інвесторів представляє промисловість регіону. Для оцінки перспектив залучення іноземних інвестицій авторами використовується SWOT-аналіз. В дослідженні зазначається, що суттєвим чинником підвищення рівня інвестиційної привабливості регіону є розроблені методологія і стандарти залучення та супроводу інвесторів у Вінницькій міській ТГ.

Варто зазначити і результати дослідження Л.В. Галан та Г.С. Белової [14]. Вони піднімають питання удосконалення інвестиційної діяльності ОТГ. На

думку авторів, використання органами місцевого самоврядування (ОМС) додаткових фінансових ресурсів та інвестицій має в результаті посилення фінансової спроможності ОТГ; розширення спектру та підвищення якості послуг різним групам населення громади. Кожна ОТГ має можливість самостійного вибору механізмів фінансування свого розвитку з розрахунку її можливостей та проблемних питань з існуючих і на основі вітчизняного і зарубіжного досвіду. Успіх в діяльності по залученню іноземних інвестицій чималою мірою залежить від системи державної підтримки залучення інвестицій.

Оскільки залучення іноземних інвестицій як актуально, так і досить проблематично для ОТГ, розглянемо дослідження, присвячені цьому питанню. Наприклад, Г.В. Лещук аналізує проблеми фінансового та інвестиційного забезпечення розвитку ОТГ і пропонує вирішувати її у співпраці із фондами співфінансування та інвестиційними [15]. На думку автора, основний недолік неефективного пошуку інвесторів в ОТГ – брак кваліфікованих інвестиційних менеджерів, труднощі, пов'язані з розробкою необхідної інвестиційної документації тощо. Автор пропонує ряд пропозицій стосовно покращення інвестиційної діяльності ОТГ – розробку стратегій та програм розвитку, територіальне партнерство, використання інструментарію територіального брендингу та діджиталізації.

Дослідженню загроз та перспектив залучення іноземних інвестицій в діяльність територіальних громад України присвячена тема дослідження Г.В. Єфімової та М.Д. Павлової. Основними висновками з дослідження є перелік загроз – непрозорість, корупція, нестабільні політичне та економічне середовища, воєнні дії, проблеми з правовою та нормативною базою [16]. В підсумку, автори зазначають, що децентралізацію влади посприяла створенню більш вигідного для місцевого економічного розвитку та інвестицій середовища, а підвищувати та використовувати наявний потенціал для залучення в розвиток ОТГ іноземних інвестицій можна шляхом узгодження зусиль уряду та ОТГ на подолання загроз та реалізації перспектив.

Отже, проблемам залучення іноземних інвестицій для розвитку ОТГ приділяється значна увага. Але проблема залишається актуальною для ОТГ, що й аргументує вибір теми цього дослідження.

Мета статті. Метою статті є теоретичне і методичне обґрунтування етапів процесу залучення іноземних інвестицій для розвитку ОТГ.

Виклад основного матеріалу. Інвестиції – це всі майнові та інтелектуальні цінності, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, для створення прибутку (доходу) та/або досягнення соціального та екологічного ефекту [17]. Іноземні інвестиції здійснюються іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав і є одним з важливих способів залучення в ОТГ капіталу, технологій та

знань, використання яких сприятиме економічному зростанню та розвитку ОТГ.

Для забезпечення стабільного соціального та економічного розвитку ОТГ існує потреба в достатньому обсязі коштів. Залучення інвестицій та ефективне їх використання для ОТГ означає: створення нових робочих місць звідки впливає збільшення обсягу податкових відрахувань, що означає додаткове фінансування соціально-економічного розвитку ОТГ; створення нових робочих місць і збільшення обсягу податкових відрахувань означає і фінансування витрат на підвищення якості «м'якої» інфраструктури та покращення фізичної інфраструктури; розвиток підприємницької діяльності, її диверсифікація тощо.

Інвестиційна діяльність в громадах позитивно впливає на усі сфери життя, оскільки означає *підвищення рівня життя мешканців. І чим більший обсяг інвестицій, тим більше можливостей для розвитку для ОТГ, формування позитивного іміджу, визнання громаду як ефективної та здатної до впровадження нових проєктів.*

При прийнятті рішень щодо інвестування інвестори керуються певними критеріями стосовно вибору об'єктів інвестування. Наприклад, сприятливий інвестиційний клімат викликає у потенційних інвесторів довіру, дає їм впевненість у доцільності та безпеці інвестицій у потенційно привабливі об'єкти. Для позначення інтересу інвесторів до тих чи інших об'єктів використовується термін «інвестиційна привабливість». Це складне і містке поняття, що має наступні характеристики [19]: 1) можливість визначити рівень для подальшого порівняння, прогнозування тощо. Саме тому ми стверджуємо, що це інтегральна характеристика, рівень якої може бути оціненим і виражений як конкретне числове значення; 2) перелік очікуваних ознак об'єкта інвестування. Тобто, інвестиційна привабливість – це певний стан об'єкта інвестування, який позиціонує його на ринку, допустимий рівень ризику, платоспроможний попит на такі інвестиції, інші об'єктивні і суб'єктивні умови, які сприяють або перешкоджають процесу інвестування; 3) результати, які очікує інвестор, – доходність інвестицій, перспективи розвитку об'єкта, можливість подальшого інвестування, рівень задоволення різних вимог чи інтересів інвестора, узгодження інтересів і можливостей інвестора та реципієнта.

У підсумку, інвестиційна привабливість – це комплексна якісна і кількісна характеристика, на основі якої інвестор приймає рішення про доцільність інвестицій. При цьому враховуються зовнішні та внутрішні умови функціонування об'єкта інвестування, його можливості щодо досягнення цілей інвестора і реципієнта, перешкоди, ризику, небезпеки в процесі реалізації інвестицій. Інвестиційна привабливість ОТГ – це сукупність факторів, що визначають здатність громади залучати інвестиції. В тому числі і іноземні.

Кожна громада має в своєму розпорядженні певні ресурси, які їй дозволяють їй сподіватися на залучення інвестицій. Це виражається категоріями: інвестиційний потенціал ОТГ – сукупність ресурсів та можливостей, які є в розпорядженні органів влади громади, і вміле управління якими, спрямоване на залучення інвестицій, дозволяє досягнути мети. Або – можливості інвестиційного забезпечення розвитку ОТГ та здатність їх цілеспрямованого перетворення у інвестиційні ресурси [19]; інвестиційна спроможність – здатність залучати і ефективно використовувати внутрішні і зовнішні інвестиційні ресурси для організації збалансованого розвитку у коротко- і довгострокових періодах [17, 19].

За даними Державної служби статистики України в період з 2018р. по 2023р. обсяги іноземних інвестицій в економіку України змінювалися дуже нерівномірно – рис. 1. Частіше всього економічні показники чутливо реагують на макроекономічні, політичні та інші зміни в даній економіці. Обсяги ПІІ залежать і від динаміки світового розвитку.

Наприклад, у 2018-2019рр. та у 2021р. суттєвих змін в розвитку країн світу не спостерігалось, що й посприяло активізації міжнародної інвестиційної діяльності. У 2020р. обсяги ПІІ негативні, що закономірно пов'язати з карантинними заходами, які провадилися у всьому світі. Ситуація з іноземним інвестуванням змінилася в гірший бік в 2022р. у зв'язку з війною в Україні. Привабливість України для іноземних інвесторів різко знизилась у порівнянні з 2021р. через високий рівень країнного ризику. Проте, в 2023р. інтерес іноземних, частіше – західних, інвесторів до України підвищується не зважаючи на війну. Більша частина іноземних інвестицій представляють собою реінвестовані доходи іноземних компаній [21].

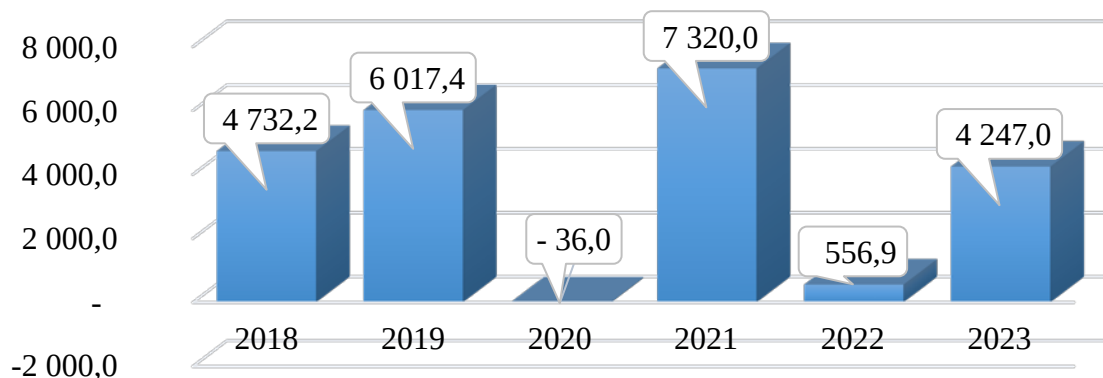

Рис. 1. Динаміка обсягів ПІІ в економіку України, млн. \$ США [20]

Логічно припустити, що загалом в ситуації відносно стабільній ми могли б спостерігати тенденцію до збільшення обсягів ПІІ.

На рис. 2 представлена динаміка ПІІ за регіонами України.

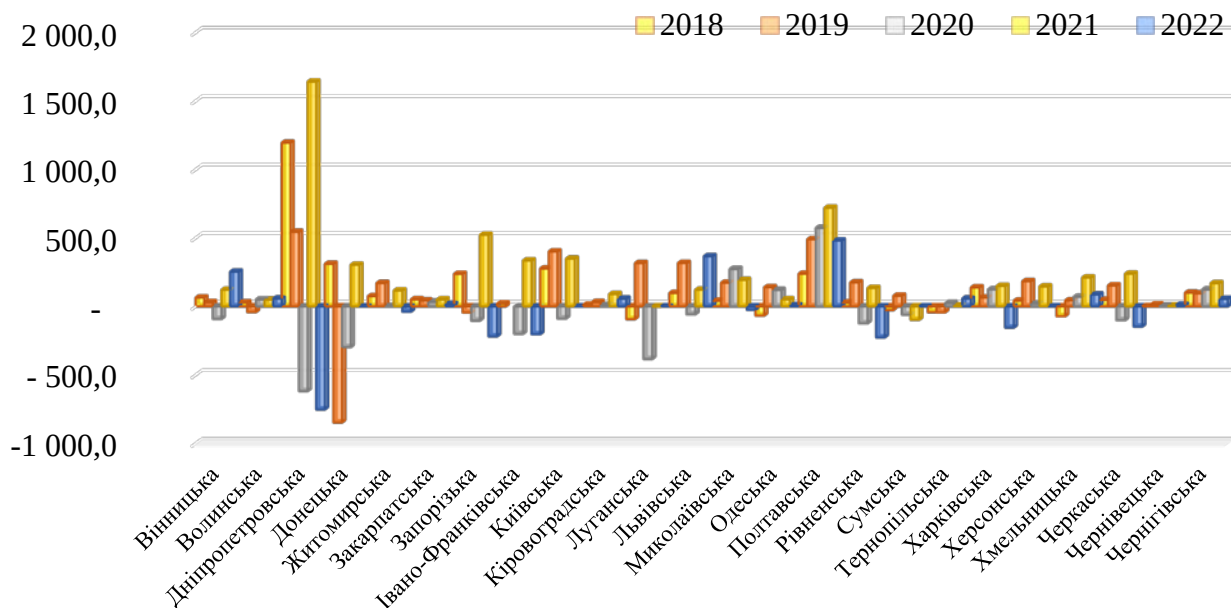

Рис. 2. Регіональні тенденції обсягів ПІ з 2018-2022рр., млн. \$ США [20]

Очевидно, що інвестиційна активність регіонів дуже різна.

В сучасних умовах в першу чергу всі ресурси частини громад направляються на відновлення від наслідків війни. За оцінками Світового банку, Україні потрібно більше 486 млрд \$ США протягом наступних 10 років на відбудову зруйнованої інфраструктури [21]. Але питання соціально-економічного розвитку ОТГ не перестає бути актуальним.

В ході опитування Всеукраїнською асоціацією ОТГ представників органів місцевого самоврядування про інвестиційну активність громад, не задовольняє рівень співпраці ОТГ і інвестора – 19% опитуваних; в 45% ОТГ є затверджені Інвестиційні паспорти, розроблені фахівцями громади; 22% населення ОТГ долучалися до розробки відповідних документів; в 78% громад знайшли можливість залучити фінансування на один з її проєктів [22]. Також варто відмітити, що в першу чергу шукають іноземні державні інвестиції 10% ОТГ, іноземні приватні – 19%, а переважна частка опитуваних орієнтуються на гранти Міжнародної технічної допомоги. Більшість ОТГ шукають інформацію про інвесторів на сайтах органів влади та платформах про донорські гранти [22].

Інтерес до питання та дослідження статистичної і звітної інформації показує, що в ОТГ існують проблеми з залученням іноземних інвестицій. В першу чергу варто зазначити загальні для України проблеми іноземного інвестування.

Починаючи з 2022р. на першому місці гарантії безпеки інвестицій у воєнний та післявоєнний час [23]. Активні воєнні дії асоціюються інвесторами з невизначеністю та ризиком втрати активів. До недавнього часу в Україні не було

механізму страхування воєнних ризиків [24]. На вимогу уряд України розпочав впровадження відповідні регуляторні та економічні реформи. Сьогодні в Україні іноземні інвестори мають гарантії захисту іноземних інвестицій незалежно від форм власності від зміни законодавства; примусових вилучень, незаконних дій державних органів та їх посадових осіб; компенсації і відшкодування збитків інвесторам; переказу доходів, прибутків. З 2024р. набув чинності закон щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків [25].

До війни найбільшими проблемами іноземних ієвесторів були корупційні ризики та складна система оподаткування (рис. 3).

Рис. 3. Рівні загроз для іноземних інвесторів у 2020р. [26]

Проблеми податкової системи полягають у неможливості повернути податок на додану вартість. Для іноземних інвесторів в Україні представляють труднощі складні процедури ліцензування і сертифікації, митного оформлення, застави землі та її придбання [27]. Проблемою іноземного інвестування є нарікання на складні процедури оскарження, суб'єктивність у ситуаціях притягнення до відповідальності за збитки, завдані рішеннями суду. Ця проблема досі є актуальною, незважаючи на реалізацію судової реформи в Україні.

В діяльності органів місцевого самоврядування іноземні інвестори називають проблемами наявну бюрократію, велику кількість контролюючих органів, вимоги «добровільних внесків» на розвиток, низький рівень підготовки управлінських кадрів в безпосередній роботі з іноземними інвесторами [27]. Тобто, інвестиційну привабливість ОТГ складають відсутність корупції, високий рівень підготовки інвестиційних проєктів, розроблені ОТГ стратегії розвитку громади, готовність працівників органів місцевого самоврядування навчатися новому, отримувати знання в області реалізації інвестиційних проєктів [28].

Отже, ефективна діяльність органів місцевого самоврядування щодо залучення прямих іноземних інвестицій складається з створення сприятливих умов для інвестування або ж підвищення рівня інвестиційної привабливості та формування перспективного для інвесторів іміджу ОТГ, ґрунтовна підготовка

інвестиційних проєктів, планування та реалізація обслуговування інвесторів або інформаційна підтримка та супровід, вирішення проблем іноземного інвестування на локальному рівні.

Таким чином, складові механізму залучення іноземних інвестицій в розвиток ОТГ можна представити так – рис. 4.

Створення сприятливих умов для інвестування в ОТГ	Формування перспективного для інвесторів іміджу ОТГ
Розробка стратегії розвитку та Інвестиційного паспорту ОТГ	Підвищення рівня кваліфікації фахівців, які задіяні в даній сфері
Інформаційна підтримка та супровід інвестиційних проєктів	Підготовка інвестиційних проєктів розвитку ОТГ
Поширення інформації про інвестиційні можливості	Вирішення проблем іноземного інвестування на локальному рівні

Рис. 4. Складові механізму залучення іноземних інвестицій в розвиток ОТГ

Варто зазначити, що результативність залучення ПІІ значною мірою залежить від ефективності інформаційного забезпечення цільової аудиторії даними про інвестиційний потенціал ОТГ. Для вирішення даного питання використовують відповідні маркетингові інструменти і створюють сприятливий інвестиційний клімат.

Підготовка до інформаційної підтримки та супроводу інвестиційних проєктів складається з підготовки дозволів та узгоджень, призначення відповідальних на всіх етапах і рівнях залучення інвестицій, створення в органах влади спеціалізованих підрозділів, вповноважених здійснювати супровід інвестпроєктів тощо.

Також варто включити в механізм залучення міжнародних інвестицій в розвиток ОТГ план стосовно підвищення рівня кваліфікації фахівців, які задіяні в даній сфері. Наразі існує багато можливостей для навчання персоналу і вирішення проблеми його некомпетентності. Наприклад, такі можливості надає міжнародна технічна допомога.

Висновки. Забезпечення стабільного соціального та економічного розвитку ОТГ не можливе без залучення інвестицій та їх ефективного використання, що позитивно впливає на усі сфери життя населення громади. В Україні починаючи з 2018р. і до сьогодні обсяги прямих іноземних інвестицій мають значну варіацію, викликану рядом несприятливих чинників. Щоб знизити для іноземних інвесторів рівень воєнних ризиків, в Україні було впроваджено ряд регуляторних та економічних реформ і створено систему

гарантій захисту іноземних інвестицій. Однак інвестиційна активність громад нашо́вхується на ряд внутрішніх проблем, які можуть вирішити самі ОТГ. Інвестиційну привабливість ОТГ забезпечують вирішення проблем корупції та бюрократичних перешкод, детальне обґрунтування інвестиційних проєктів, наявність стратегічної документації ОТГ, підготовка висококласних управлінських кадрів для роботи з іноземними інвесторами.

Література:

1. Реформа децентралізації. *Урядовий портал* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/prgkz>
2. Локальна демократія в дії: інструменти для посилення громад і вплив на розвиток сучасного українського суспільства. *Міжнародний фонд відродження* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/pwjcw>
3. Конституція України : станом на 01.01.2020р. / *Верховна Рада України* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/gdyl>
4. Децентралізація влади. *Міністерство соціальної політики України* : веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Decentralizaciya-vladi-.html>
5. «Бухгалтерія: бюджет»: Закон про держбюджет-2023: про головне. *Ibuhgalter* : веб-сайт. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/1154>
6. Держбюджет на 2024 рік ухвалено. *Місцеві фінанси* : веб-сайт. URL: <http://surl.li/pwrho>
7. Маслов А.О., Гладковська А.Т. Сутність, типи, форми, можливості і загрози децентралізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6915>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.11>
8. Цимбалюк І.О. Сутнісна характеристика фінансової децентралізації та її вплив на формування доходів місцевих бюджетів. *Регіональна економіка*. 2019. №4. С. 113-119. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-4-10>
9. Демченко О. П. Фінансові інструменти розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/414>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-6>
10. Лещух І.В. Методичний підхід до оцінювання ендегенного інвестиційного потенціалу об'єднаних територіальних громад. *Accounting and Finance*. 2019. № 2 (84). С. 159-163. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2\(84\)-159-163](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-2(84)-159-163)
11. Пронь Л.М. Сучасні тенденції інвестиційного регіонального розвитку України в умовах децентралізації. *Держава та регіони*. 2023. № 2 (80). С. 43-47. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.8>
12. *Advantage Ukraine – платформа для залучення в Україну іноземних інвестицій* : веб-сайт. URL: <https://advantageukraine.com/ua/>
13. Токарчук Д.М., Пришляк Н.В. Удосконалення політики залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Вінницької області та Вінницької міської територіальної громади. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 4. С. 42-57. 10.37128/2411-4413-2022-4-3
14. Галан Л.В., Белова Г.С. Удосконалення системи управління інвестиційною діяльністю в територіальних громадах. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1318>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-53>
15. Лещук Г.В. Континуум залучення інвестицій у розвиток об'єднаних територіальних громад. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 6.1-2 (56). С. 67-72.
16. Iefimova G.V., Pavlova M.D. Threats and Prospects for Attracting Foreign Investment in the Ukrainian Territorial Communities' Activities. *Проблеми економіки*, 2023. № 1 (55). С. 74-85.

17. Корінець Р. Підвищення рівня інвестиційної активності територіальних громад. Інвестиційна активність громад : семінар. 26.04.2023. URL: <http://surl.li/ubsqx>
18. Опанасюк Ю.А. Методологічні основи оцінювання інвестиційної привабливості рекреаційного комплексу міських агломерацій. *Вісник СумДУ*, 2020. №1. С. 16-24.
19. Жук П.В., Сірик З.О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. *Регіональна економіка*, 2017. №2. С. 16-22.
20. Статистика зовнішнього сектору України. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
21. Вінокуров Я. Війна – не перешкода. Інвестиції в Україну зростають, але для відновлення замало. Що треба зробити владі? *Економічна правда* : веб-сайт. 25.04.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/>
22. Опитування лідерів територіальних громад щодо інвестиційної активності громад. URL: <http://surl.li/udqxx>
23. Україна цікава іноземним інвесторам попри війну. Але є нюанси. *Onova* : веб-сайт. URL: <https://onova.org.ua/news/ukraina-tsikava-inozemnym-investoram-popry-viinu-ale-ie-niuanisy>
24. Оберкович С. Гарантії та страхування іноземних інвестицій в Україну в 2024 році. *GOLAW* : веб-сайт. 26.01.2024. URL: <http://surl.li/udrux>
25. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних [...] : Закон України від 22.11.2023 № 3497-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text>
26. П'яте щорічне опитування іноземних інвесторів. Центр Економічної Стратегії, Dragon Capital, Європейська Бізнес Асоціації. Листопад 2020. URL: <http://surl.li/udroy>
27. Горник В.Г., Сімак С.В. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку та їх вплив на безпеку та обороноздатність України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*, 2023. Випуск 1. С. 42-47. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.1.6>
28. Бондарчук І. Як громадам стати привабливими для інвестицій. *Економічна правда* : веб-сайт. 22.08.2022. URL: <http://surl.li/udryk>

References:

1. Reforma detsentralizatsii [Decentralization reform]. (n.d.). Retrieved from <http://surl.li/prgkz> [in Ukrainian].
2. Lokalna demokratiia v dii: instrumenty dlia posylennia hromad i vplyv na rozvytok suchasnoho ukrainskoho suspilstva [Local democracy in action: tools for strengthening communities and influence on the development of modern Ukrainian society]. (n.d.). Retrieved from <http://surl.li/pwjcw> [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (1996, June 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
4. Detsentralizatsiia vlady [Decentralization of power]. (n.d.). Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/timeline/Decentralizaciya-vladi-.html> [in Ukrainian].
5. (2023). Zakon pro derzhbiudzheth-2023: pro holovne [Law on the state budget-2023: about the main thing]. Retrieved from <https://ibuhgalter.net/articles/1154> [in Ukrainian].
6. (2024). Derzhbiudzheth na 2024 rik ukhvaleno [The state budget for 2024 has been approved]. Retrieved from <https://auc.org.ua/novyna/derzhbyudzheth-na-2024-rik-uhvaleno> [in Ukrainian].
7. Maslov A.O., Hladkovska A.T. (2019). Sutnist, tytu, formy, mozhlyvosti i zahrozy detsentralizatsii [The essence, types, forms, opportunities and threats of decentralization]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 2. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6915> [in Ukrainian].

8. Tsymbaliuk I.O. (2019). Sutnisna kharakterystyka finansovoi detsentralizatsii ta yii vplyv na formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhativ [An essential characteristic of financial decentralization and its impact on the formation of local budget revenues]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, 4, 113-119. [in Ukrainian].
9. Demchenko O.P. (2021). Finansovi instrumenty rozvytku terytorialnykh hromad. [Financial instruments for the development of territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 27. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/414> [in Ukrainian].
10. Leshchukh I.V. (2019). Metodychnyi pidkhid do otsiniuvannia endohennoho investytsiinoho potentsialu obiednanykh terytorialnykh hromad [A methodical approach to assessing the endogenous investment potential of united territorial communities]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, 2(84), 159-163. [in Ukrainian].
11. Pron L.M. (2023). Suchasni tendentsii investytsiinoho rehionalnoho rozvytku Ukrainy v umovakh detsentralizatsii [Modern trends of investment regional development of Ukraine in conditions of decentralization]. *Derzhava ta rehiony – State and regions*, 2(80), 43-47. [in Ukrainian].
12. Sait Advantage Ukraine [Site of Advantage Ukraine]. (n.d.). Retrieved from <https://advantageukraine.com/ua/> [in Ukrainian].
13. Tokarchuk D.M., Pryshliak N.V. (2022). Udoskonalennia polityky zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii v ekonomiku Vinnytskoi oblasti ta Vinnytskoi miskoi terytorialnoi hromady [Improvement of the policy of attracting foreign direct investment in the economy of Vinnytsia region and Vinnytsia urban territorial community]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, finance, management: topical issues of science and practice*, 4, 42-57. [in Ukrainian].
14. Halan L.V., Bielova H.S. (2022). Udoskonalennia systemy upravlinnia investytsiinoui diialnistiu v terytorialnykh hromadakh [Improvement of the investment activity management system in territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 38. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1318> [in Ukrainian].
15. Leshchuk H.V. (2019). Kontynuum zaluchennia investytsii u rozvytok obiednanykh terytorialnykh hromad [Continuum of attracting investments in the development of united territorial communities]. *Biznes-navihator – Business navigator*, 6.1-2(56), 67-72. [in Ukrainian].
16. Iefimova G.V., Pavlova M.D. (2023). Threats and Prospects for Attracting Foreign Investment in the Ukrainian Territorial Communities Activities [Threats and Prospects for Attracting Foreign Investment in the Ukrainian Territorial Communities' Activities]. *Problemy ekonomiky – Problems of economics*, 1(55), 74-85. [in Ukrainian].
17. Korinets R. Pidvyshchennia rivnia investytsiinoui aktyvnosti terytorialnykh hromad. [Notification of the level of investment activity of territorial communities]. (n.d.). Retrieved from <http://surl.li/ubsqx> [in Ukrainian].
18. Opanasiuk Yu.A. (2020). Metodolohichni osnovy otsiniuvannia investytsiinoui pryvablyvosti rekreatsijnoho kompleksu miskykh ahlomeratsii [Methodological bases for evaluating the investment attractiveness of the recreational complex of urban agglomerations]. *Visnyk Sumskoho derzhavnogo universytetu – Visnyk of Sumy State University*, 1, 16-24.
19. Zhuk P.V., Siryk Z.O. (2017). Investytsiinyi potentsial terytorialnykh hromad: sut poniatia ta pytannia upravlinnia [Investment potential of territorial communities: essence of the concept and issues of management]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, 2, 16-22.
20. Statystyka zovnishnoho sektoru Ukrainy [Statistics of the external sector of Ukraine]. (n.d.). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistics/sector-external> [in Ukrainian].
21. Vinokurov Ya. (2024). Viina – ne pereshkoda. Investytsii v Ukrainu zrostaiut, ale dlia vidnovlennia zamalo. Shcho treba zrobyty vladi? [War is not an obstacle. Investments in Ukraine are growing, but not enough for recovery. What should the authorities do?]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/04/25/712862/> [in Ukrainian].

22. Opytuvannia lideriv terytorialnykh hromad shchodo investytsiinoi aktyvnosti hromad [Survey of leaders of territorial communities regarding the investment activity of communities]. (n.d.). Retrieved from <http://surl.li/udqxx> [in Ukrainian].

23. Ukraina tsikava inozemnym investoram popry viinu. Ale ye niuansy [Ukraine is interesting to foreign investors despite the war. But there are nuances]. (n.d.). Retrieved from <https://onova.org.ua/news/ukraina-tsikava-inozemnym-investoram-popry-viinu-ale-ie-niuansy> [in Ukrainian].

24. Oberkovych S. (2024). Harantii ta strakhuvannia inozemnykh investytsii v Ukrainu v 2024 rotsi [Guarantees and insurance of foreign investments in Ukraine in 2024]. Retrieved from <https://golaw.ua/ua/insights/publication/garantiyi-ta-strahuvannya-inozemnih-investiczij-v-ukrayinu-v-2024-roczy/> [in Ukrainian].

25. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro finansovi mekhanizmy stymuliuvannia eksportnoi diialnosti» shchodo strakhuvannia investytsii v Ukraini vid voiennykh ryzykiv [On Amendments to the Law of Ukraine «On Financial Mechanisms for Stimulating Export Activities» Regarding Insurance of Investments in Ukraine Against War Risks] (2023, November 22) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> [in Ukrainian].

26. (2020). Piate shchorichne opytuvannia inozemnykh investoriv [Fifth Annual Survey of Foreign Investors]. Retrieved from https://dragon-capital.com/content/uploads/2020_ForeignInvestorSurvey_Presentation_ua.pdf [in Ukrainian].

27. Hornyk V.H., Simak S.V. (2023). Problemy zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku ta yikh vplyv na bezpeku ta oboronozdatsnist Ukrainy [Problems of attracting foreign investments in the economy and their impact on the security and defense capability of Ukraine]. *Dniprovskyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro scientific journal of public administration, psychology, law*, 1, 42-47. [in Ukrainian].

28. Bondarchuk I. (2022). Yak hromadam staty pryvablyvymy dla investytsii [How communities can become attractive for investments]. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/22/690658/> [in Ukrainian].